

วิชามูโร

วิถีไทย วิถีโลก

ดร.ปรีทรรณ พันธ์บรรณภัก

ท่านสมาชิก และผู้อ่านที่รักทุกท่านครับ เรากำลังศึกษาหนังสือภาษาญี่ปุ่นเกี่ยวกับโตโยต้าในชื่อภาษาอังกฤษว่า “COST” THE TOYOTA WAY ภาษาญี่ปุ่นใช้ชื่อว่า トヨタの原価 เขียนโดยคุณ Toshio Horikiri ผมน้อย ๆ “ถอดความ” และเรียบเรียงมาแล้วสู่กันฟังไปนะครับ คุณ Horikiri เขียนหนังสือเล่มนี้ในรูปแบบของการพูดคุยกับผู้อ่าน ดังนั้น คำว่า “ผม” ในเนื้อหาข้างล่างนี้จะหมายถึงคุณ Horikiri ผู้เขียนนะครับ

คราวที่แล้วเราคุยกันถึงเรื่องการประสานสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่าง “การออกแบบ และ ต้นทุน” เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายต้นทุนในการออกแบบขึ้นส่วน เช่น การใช้ QFD ในการออกแบบ คราวนี้เรามาคุยกันเรื่องแบบฟอร์มสำคัญที่ใช้ในการออกแบบขึ้นส่วนกันนะครับ

การตรวจสอบการออกแบบขึ้นส่วน ทำอย่างไร? ... ใช้การตรวจติดตามด้วยแผ่นตรวจสอบการอนุมัติแบบแปลนเพื่อยืนยันการบรรลุเป้าหมายต้นทุนที่กำหนดไว้

ในส่วนสุดท้ายของคำอธิบายเกี่ยวกับ “แผนหลักต้นทุน” นั้น ขออธิบายถึงแผ่นตรวจสอบการอนุมัติแบบแปลนไว้ในที่นี้ครับ

ในรูปที่ 22 แสดงแผ่นรายการตรวจสอบของขึ้นส่วน (ประกอบเป็นชุดย่อยก่อนติดตั้ง) ในขณะที่ผู้รับผิดชอบออกแบบขึ้นส่วนย่อยวาดแปลนขึ้นส่วนในความรับผิดชอบของตนเองนั้น จะมีระบบซึ่งผู้ออกแบบต้องรับการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของแบบตามรายการต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในแผ่นรายการนี้

ในช่องตรวจสอบสุดท้ายนั้น ผู้ลงนามอนุมัติคือวิศวกรใหญ่ ซึ่งจะทำหน้าที่ในการตรวจสอบไม่เฉพาะแต่เรื่องสมรรถนะ และคุณภาพ

เท่านั้น แต่จะให้ความสนใจเอาใจใส่ในเรื่องของดุลยภาพของหัวข้อต่าง ๆ ในภาพรวมของผลิตภัณฑ์ (ขึ้นส่วน) อีกด้วย โดยพิจารณาผลิตภัณฑ์ในเชิงสรุปรวบยอดสุดท้าย ซึ่งหากผ่านเกณฑ์ดุลยภาพโดยรวมได้แล้ว ก็สามารถจะอนุมัติผ่านให้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไปได้

ชนิดของเครื่องยนต์	ชื่อสินค้า	ส่วนงาน	ห้อง	G	
รุ่น	ชื่อผู้ออกแบบ				
ขั้นตอนการจัดเตรียมแบบสุดท้าย แผน ส่งแปลนออก ปรับแบบ ติดต่ออุปกรณ์ภายนอก อนุมัติ ขึ้น ๆ	ส่วนงานที่ต้องทำการ 1. ต้นทุน 2. ส่วนงานงบประมาณ 3. จัดซื้อ, บัญชี 4. แผนงานต้นทุน 5. ผู้ผลิต (+ - %) ( ) (+ - %)	1. งบประมาณ 2. น้ำหนัก 3. วัสดุ 4. วัสดุ 5. วัสดุ 6. วัสดุ 7. วัสดุ 8. วัสดุ 9. วัสดุ 10. วัสดุ	1. วิศวกรใหญ่ 2. อนุมัติ 3. หัวหน้าฝ่าย 4. ผู้ทำแบบ	1. เดือน 2. วัน 3. เดือน 4. วัน 5. เดือน 6. วัน 7. เดือน 8. วัน 9. เดือน 10. วัน	
ผลลัพธ์การตรวจความหนาแน่น ความน่าเชื่อถือ หัวข้อ จำนวน ตรวจสอบ Continuous Speed F/Slotted U/D Low Sweep U/D Overall Pattern Overall Heat and Cold Low Temperature Heat and Cold Ex Many Heat and Cold D/ Long Period Hammering Load Measurement Resistant to Resonance Point Resistant to Bad Road Resistant to High Speed Resistant to Heat Crack Body Evaluation Stress CAE	วัตถุประสงค์, ที่มา ☐ เปลี่ยนแบบ ☐ ทำมาตรฐาน ☐ ลดน้ำหนัก ☐ วิจัย ☐ เพิ่มสมรรถนะ ☐ เพิ่มผลิตภาพ ☐ แก้ไขข้อเสีย ☐ ยกระดับบริการ ☐ อื่น ๆ	1. ไม่มีปัญหา 2. ยังตรวจไม่เสร็จ แต่ยังไม่พบปัญหา 3. มีปัญหาแต่ไม่ห้ามการส่งแบบ 4. จัดที่เป็นปัญหา คือ	ผลการพิจารณาโดยรวมของแปลนสุดท้าย ขณะส่งแบบแปลนออก	1. วิศวกรใหญ่ 2. อนุมัติ 3. หัวหน้าฝ่าย 4. ผู้ทำแบบ	
การส่งแบบแปลนที่อนุมัติไปภายหลัง → กำหนดการ การติดตามตามภายหลัง (จำเป็น, ไม่จำเป็น)	เดือน วัน เดือน วัน	เดือน วัน เดือน วัน	เดือน วัน เดือน วัน	เดือน วัน เดือน วัน	

ในส่วนของต้นทุนนั้น ในขั้นตอนก่อนหน้าในช่วงของ “แผนงานต้นทุน” ได้มีการปันส่วนต้นทุนไว้เรียบร้อยแล้ว ในรายการตรวจสอบนี้ก็จะมีความหมายว่า **ให้ตรวจสอบว่าการออกแบบได้ขึ้นส่วนที่เหมาะสมมีต้นทุนอยู่ภายในรอบที่กำหนดให้หรือไม่** แล้วบันทึกผลการตรวจสอบลงในช่องต่าง ๆ ในแผ่นตรวจสอบนี้

ดูในรูปที่ 22 ด้านขวาล่างในคอลัมน์ของ “ต้นทุน” จะพบช่องที่สอง คือ ช่อง “ต้นทุนเป้าหมาย” ซึ่งหมายถึงค่า “ต้นทุน” ที่กำหนดในขั้นตอนของ “แผนงานต้นทุน” นั้นเองครับ ในรูปเป็นช่องว่าง ๆ อยู่ แต่หากช่องที่สองเป็น 100 yen ช่องที่ 4 “งบประมาณ S” เป็น 110 yen แล้ว ในช่องที่ 5 “ส่วนที่ไม่บรรลุเป้าหมาย” ก็จะระบุค่าตัวเลข 10 yen นั้นเองครับ

แต่ที่ว่า การระบุ “ไม่บรรลุตามเป้าหมาย” นั้น **มิได้หมายความว่าจบกันแค่นั้น** แต่จะต้องเขียนมาตรการแก้ไขให้ชัดเจนว่า **ทำอย่างไรจึงจะทำให้บรรลุเป้าหมายต้นทุนให้ได้** นอกจากนี้ยังต้องระบุงบประมาณในการทดลองผลิตขึ้นส่วนที่ออกแบบมาด้วย

“แผนหลักต้นทุน” นั้นจะใช้การติดตามงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยใช้แผ่นตรวจสอบดังกล่าวนี้นั่นเองครับ

การกำจัดความสูญเปล่า (MUDA) ของโตโยต้า การดัดแปลง และไคเซ็นอย่างมุ่งมั่นเพื่อ “การลดต้นทุน” ที่สมบูรณ์แบบ

“การกำจัดความสูญเปล่า” นั้นเป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันเป็นประจำอยู่แล้วในขั้นตอนการผลิตจริง แต่ที่ว่า การทำเฉพาะในขั้นการผลิตจำนวนมากจะได้ประสิทธิผลน้อย หากได้มีการส่งข้อมูลป้อนกลับในประเด็น “การกำจัดความสูญเปล่า” สู่ขั้นตอน

ของ “แผนงานต้นทุน” ได้อย่างเหมาะสมแล้ว จะสามารถเชื่อมโยงสู่ “การลดต้นทุน” อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ได้ ในบทนี้จะได้กล่าวถึงการส่งข้อมูลป้อนกลับจากหน้างานผลิตสู่ “วิศวกรใหญ่” อย่างต่อเนื่อง โดยอธิบายถึงกิจกรรม “การลดต้นทุน” ณ สายการผลิตต่อไป

การกำจัดงานที่ไม่เพิ่มคุณค่าทำได้อย่างไร? การปฏิบัติการเพิ่มคุณค่าโดยการกำจัด “ความสูญเปล่า 7 ประการ”

ในโรงงาน และสายการผลิตต่าง ๆ นั้นนับตั้งแต่อดีตที่ผ่านมา มีการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกำจัด “ความสูญเปล่า” กันอย่างมากมาย และต่อเนื่องมาแล้ว... ทำกันจนกระทั่งผมคิดว่าพอเอ่ยเรื่องนี้ขึ้นก็แน่นอนว่าต้องมีคนนึกในใจว่า

“เอาเรื่องน่าเบื่อหน่ายมาคุยกันอีกแล้ว...”

หากจะถามว่าการกำจัดความสูญเปล่าทำกันไปทำไมนั้นตอบได้ว่าเป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงโดยตรงกับ “การลดต้นทุน” นั้นเองครับ

พนักงานทุกคนต่างก็ตั้งใจทำงานในหน้าที่อยู่เสมอครับ แต่ในทีที่คิดไม่ถึง หรือในเวลาที่ไม่คิดถึงกลับทำให้เกิด “ความสูญเปล่า” ได้หลากหลาย **เมื่อรวมความสูญเปล่าที่แม้จะเป็นสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ของพนักงานทุกคนเข้าด้วยกัน รวมกันตลอดระยะเวลา 1 ปีแล้ว ก็จะเพิ่มพูนเป็นความสูญเปล่าจำนวนมหาศาลได้เลยทีเดียวละครับ**

ก่อนอื่นเราลองมาพิจารณากันดูว่าในสภาพการณ์เช่นใดจะเกิดความสูญเปล่าชนิดใดขึ้นได้ง่าย และเพื่อจะให้ทราบได้แน่นอนในเรื่องของความสูญเปล่าดังกล่าว จะต้องตรวจยืนยันให้ทราบชัดว่าเกิดปัญหาประการใดขึ้นบ้าง

ในบรรดาความสูญเปล่าทั้งหลายนั้น มีสิ่งที่เรียกว่า “ความสูญเปล่า 7 ประการ” อันเป็นสิ่งที่มักจะเกิดมากที่สุด ดังต่อไปนี้

1. ความสูญเปล่าจากการผลิตมากเกินไป เหตุผลที่เกิดความสูญเปล่าประการแรกนี้มีหลากหลาย เช่น วัสดุที่ใช้ผลิตมีราคาสูงมาก หรืออยากเดินเครื่องอุปกรณ์เล่น ๆ ไปเรื่อย ๆ เป็นต้น ไม่ว่าจะเป็นเหตุผลใดก็ตาม ของที่ผลิตออกมามากเกินไปย่อมจะกลายเป็น “วัสดุคงคลัง” เสียค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษา และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ซ้ำซ้อนเข้าไปทำให้ “ความสูญเปล่า” พอกพูนมากยิ่งขึ้น

2. ความสูญเสียจากการรอคอยงาน

หากปริมาณงานระหว่างขั้นตอนต่าง ๆ ไม่สมดุล แล้ว จะเกิด “การรอคอยงาน” ขึ้น เพื่อป้องกันการสูญเสียเปล่าประการนี้ ต้องพิจารณาพบทวนการกระจายปริมาณงานใหม่ให้เหมาะสม

3. ความสูญเสียจากการขนส่ง

การขนส่งไม่ใช่งานที่ทำให้เกิดคุณค่า ดังนั้น สิ่งที่สำคัญก็คือ ต้องพิจารณาหาทางให้เกิดการขนส่งเป็นศูนย์ หรือไม่ต้องขนส่งให้ได้ ยกตัวอย่างเช่น ใช้ทางลาด หรือ “ชูตเตอร์” (ซึ่งจะได้อธิบายรายละเอียดต่อไป) ส่งงานสู่ขั้นตอนต่อไป ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งในการจัด “ความสูญเสียจากการขนส่ง”

4. ความสูญเสียจากกระบวนการผลิต

การใช้เวลามากมายเพื่อขัดแต่งผิวอย่างละเอียดแม้จะอยู่เพียงในขั้นตอนการเตรียมงาน ถือเป็นความสูญเสียที่ไม่เกิดประโยชน์กับงานในขั้นตอนการตัดแปดขึ้นรูปชิ้นงานจริง ความสูญเสียชนิดนี้สามารถจะพบเห็นมากในกลุ่มงานธุรการเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น เอกสารที่ใช้เพียงเพื่อการประชุมภายในเท่านั้น แต่กลับเสียเวลามากมายในการประดิษฐ์ประดอยออกแบบหรือใส่สีสันทนสวยสด เสียเวลาที่มีค่าไปโดยเปล่าประโยชน์

5. ความสูญเสียจากวัสดุคงคลัง

มีสาเหตุหลากหลายในการเกิด “ความสูญเสียจากวัสดุคงคลัง” และกล่าวกันว่า ความสูญเสียนี้จะไปเพิ่มต้นทุนของสิ่งที่จัดเก็บไว้ขึ้นอีกถึง 30% ที่เดียวครับ

6. ความสูญเสียจากการเคลื่อนไหว

เป็นการเคลื่อนไหวทำสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ทำให้เกิดคุณค่าหรือมูลค่าเพิ่ม เช่น แนวทางหรืออากัปกริยาการเคลื่อนไหวที่ไม่ดี หรือใช้เวลามากในการเคลื่อนที่ ซึ่งจะรวมอยู่ในความสูญเสียเปล่าประเภทนี้

7. ความสูญเสียจากของเสียและ/หรือการทำงานซ้ำ

ทำให้เกิดของเสียจะเกิดความสูญเสียเปล่าจากงานทำซ้ำหรือการต้องแก้ไขงานขึ้นทันที ทำให้เสียเวลา ต้นทุน และความน่าเชื่อถือ ทั้งสามสิ่งไปในเวลาเดียวกัน และหากเป็นสาเหตุเกี่ยวพันไปถึงการเกิดอุบัติเหตุด้วยแล้ว ก็เกิดความสูญเสียได้อย่างมหาศาลเลยทีเดียว

